

Foreningen Far
til støtte for børn
og forældre

Det Danske Familiesystem

Harvard Case Analyse

Indhold

1. Introduktion
2. Situationsanalyse
3. Mulige løsninger
4. Anbefaling
5. Perspektiver

Tegning: Med tilladelse fra Egmont Fonden

Foreningen Far
til støtte for børn
og forældre

Introduktion

Vidste du ...

- VIDSTE DU at 1.2 mio. fædre og 50.000 mødre ikke modtager digital post om deres eget barn?
- VIDSTE DU at biologiske børn og fædre ikke altid får anerkendt faderskabet efter barnets fødsel på trods af DNA?
- VIDSTE DU at arbejdsgiveren har ret til informering om barnets fødsel før far?
- VIDSTE DU at far ingen rettigheder har til barsel eller barsels dagpenge, hvis mor ikke ønsker det?
- VIDSTE DU at yngre fædre hverken modtager informering, rådgivning eller støtte?
- VIDSTE DU at fædre som får barn i udlandet ofte står uden rettigheder, støtte og kan blive økonomisk ruineret?
- VIDSTE DU at kun den ene forælder modtager børnecheck, boligsikring eller højere SU selvom de forsørger barnet og har behov?
- VIDSTE DU at fædre som ikke er biologiske forældre skal betale børnebidrag og arv, selvom mor ikke fortalte sandheden?
- VIDSTE DU at SFI familieforskningen er baseret på mødre besvarelser, og der ofte kun sidder kvinder i SFI ekspertgrupperne?
- VIDSTE DU at de 20% økonomisk dårligst stillede mænd dør 13 år før de bedst stillede kvinder i Danmark?
- VIDSTE DU at familielovgivning siden 1900 tallet har været baseret på den ene forælder, i stedet for barnet og hele familien?
- VIDSTE DU at 455.000 danskere er på lykkepiller og den sociale arv ofte går igen, selvom Danmark er verdens lykkeligste nation?
- VIDSTE DU at det kun tager en time at smide en vilkårlig far du møder på gaden, i parken eller på legepladsen, ud af barnets liv?

Vidste du ...

- VIDSTE DU at sagsbehandlingstiden er mellem 6 måneder og 2 år i børnesager og sagerne derfor ofte er tabt på forhånd?
- VIDSTE DU at det kan koste den ene forælder 50.000-500.000 kr. at fører en børne sag, mens anden forælder har fri proces?
- VIDSTE DU at skyldsspørgsmålet ikke har betydning i børnesager og det derfor betaler sig at skabe konflikt for den ene forælder?
- VIDSTE DU at når forældre beder om aktindsigt i børnesager, får de ikke altid udleveret det hele, og de ved det sjældent?
- VIDSTE DU at når man klager i børnesager går klagen til samme sagsbehandler, og klager / anke kan tage årevis?
- VIDSTE DU at forældre som har social arv i generationer har fået bopæl kønsbestemt for børn for at få sociale ydelser?
- VIDSTE DU at advokater i årtier har tjent styrkende med penge på kønsbestemt misinformation af myndighederne?
- VIDSTE DU at det er muligt at lave falske underskrifter på dokumenter om børn, som ikke checkes?
- VIDSTE DU at alt for mange offentlige skift af hænder i enheder og mellem personer gør, at forældre kan lyve og vinde børnesager?
- VIDSTE DU at fejl ofte ikke opdages, erkendes og rettes for positiv læring i det offentlige Danmark?
- VIDSTE DU at Foreningen Far skønner at over min. 100.000 børnesager de seneste 10 år er fejlbehandlet m/k?
- VIDSTE DU at tallet for fædre som i dag har bopæl for børn kun er på niveau med 1980 i modstrid med samfundsudviklingen?
- VIDSTE DU at Foreningen Far ingen holdning har til mænd eller kvinder, men til lige muligheder, retssikkerhed og god kvalitet m/k?
- VIDSTE DU at halvdelen af de frivillige i Foreningen Far er kvinder?

Presseomtale

mx
metroexpress

Forsiden Nyheder Sport Underholdning Penge Livsstil Viden &
København Aarhus Danmark Global HPV-sagen

Har du en god historie eller et tip? Kontakt redaktionen på news@mx.dk

af Christian Kloster - 24/10-14 13:57; Opdateret: 24/10-14 14:50

Ups! Fædre glemt i kommunernes e-Boks

Fædres rettigheder bliver svigtet fra 1. november, når landets myndigheder går over til at kommunikere via elektronisk post. Det er nemlig kun mor, der får info om barnet i indbakken. Diskriminerende, mener mandeforening.

POLITIK

DR DR 1 DR 2 DR 3 DR 4 DR 5 DR 6 DR 7 DR 8 DR 9 DR 10 DR 11 DR 12 DR 13 DR 14 DR 15 DR 16 DR 17 DR 18 DR 19 DR 20 DR 21 DR 22 DR 23 DR 24 DR 25 DR 26 DR 27 DR 28 DR 29 DR 30 DR 31 DR 32 DR 33 DR 34 DR 35 DR 36 DR 37 DR 38 DR 39 DR 40 DR 41 DR 42 DR 43 DR 44 DR 45 DR 46 DR 47 DR 48 DR 49 DR 50 DR 51 DR 52 DR 53 DR 54 DR 55 DR 56 DR 57 DR 58 DR 59 DR 60 DR 61 DR 62 DR 63 DR 64 DR 65 DR 66 DR 67 DR 68 DR 69 DR 70 DR 71 DR 72 DR 73 DR 74 DR 75 DR 76 DR 77 DR 78 DR 79 DR 80 DR 81 DR 82 DR 83 DR 84 DR 85 DR 86 DR 87 DR 88 DR 89 DR 90 DR 91 DR 92 DR 93 DR 94 DR 95 DR 96 DR 97 DR 98 DR 99 DR 100

Foreningen Far: Ryster på hovedet over barselsbonus

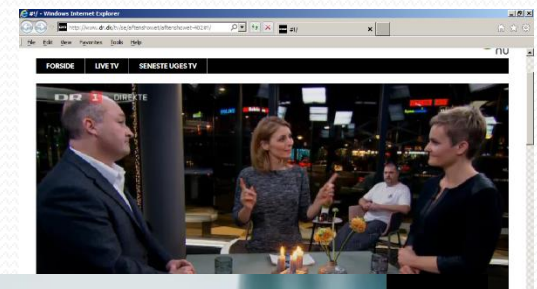
Hvis flere fædre skal på barsel, er man nødt til at overværke dem, mener Foreningen Far, der det ikke ønsker barselsbonus.

POLITIK TO BERLINGSCKE
BUSINESS POLITIKO DEBAT GLOBAL TECH VIDEN KULTUR AGR LIVSSTIL REISERU SPORRT FOTO TV
POLITIKO
BERLINGSCKE BAROMETER ANALYSER B-TINGET OMTEALBAROMETER SPIDKANDIDATERNE FOTO TV

Minister om på erhvervs
LA vil lade penge følge skilsmissebarnet
Virkeligheden skal passe bedre til den måde, skilsmissefamilier fungerer på i dag, mener Liberal Alliances børneconfere. Derfor foreslår partiet at lade eksempelvis børnepenge følge barnet

NYHEDER TIL BØRN DER VIL FORSTÅ VERDEN
FÅ NEWS FRA 75+ / DNR.
SENESTE NYT PÅ B.O.K.
09:04 Rusland facade sprænger etager voldsomt
09:00 Rusland mange modsatninger
09:00 00 ÅR: Disneys taget styringen til hånd, til venst og tilfæl
09:00 00 ÅR: Fra hippobørn til streamet internet
09:00 Etværdig: Ikke et skolegangstort

Jyllands-Posten Inland
Forside Premium Inland Politik International Erhverv Sport Kultur Debat Aarhus Livsstil Temaer Mere
Kriminalitet Trafik & vej København
INLAND 15 03 32 14 41 03 30

WEST LÆSTE LIGE NU

- Ejlehuset lukker i Danmark
- Religioner i Danmark: Tre gange O
- Dansk delt EM-guld i 100 meter ryg
- Findu hårde prækir i miniklassen
- Kennt videnskabsmand: Umonark at føde barn med Dinos synsbørn
- Danmark bliver del af NATO's missilskjold
- Afse: Danskere holdes som gidsler i Syrien
- Tito er arnheld for at være lokale ledende
- og dansk herkomst tager guld i 200 m
- Quality efter alle års meddelinger
- Populært bulgaria vedst af nedrivning

JP Premium
Fuld digital adgang
ingen binding
Unik Premium-tilhold
Første måned gratis

NYHEDER

Omvendt inklusion: Skole behandler alle som inklusionsbørn
KL. 09:27

Ukendt bygning fundet i jorden ved Nyborg Slot
KL. 06:03

20. AUG. 2015 KL. 07:30

Forening: Hemmelige milliardpuljer er lukket land for os, der ikke kender de rigtige

Hemmelige milliardpuljer i ministerierne er kun for dem, der har kontakterne i orden, siger formand for Foreningen Far, der har mødt en mur af tavshed i sine ansøgninger.

mx metroexpress
Forside Nyheder Sport Underholdning Penge Livsstil Viden & Tech Faste RADIO
København Danmark Global

Har du en god historie eller et tip? Kontakt redaktionen på news@mx.dk

af Christian Kloster - 24/10-14 13:57; Opdateret: 24/10-14 14:50

Sjusk afgør skilsmissebørns skæbne
5 autoriserede psykologer har i fire fjerdedele af psykologsættet i sager om forældremyndighed.

Find os på Facebook

DELSKIKKE STAV
Borgmester vil kigge på om Københavnere har givet penge til sharia-støtte

Formel II arrangement

Harvard Case Metoden

I en række debatskabende programmer på DR¹ og TV2² samt i landsdækkende aviser har det moderne familieliv og offentlige familiesager gennem længere tid været sat til debat.

Foreningen Far har samarbejdet med 100+ journalister, stort set alle danske medier og adskillige TV produktionsselskaber for at afdække en virkelighed, som de færreste ved findes i Danmark før de møder den, men som kan ramme alle børn og forældre – om det er mænd eller kvinder – drenge eller piger.

Rigsrevisionen³ og EU har rejst kritik og eksperter anser, at der sker overtrædelse af FN børnekonventionen og den europæiske menneskerettighedskonvention⁴. Der har været afholdt udvalgmøder i Folketinget, ekspertmøder⁸ samt ministermøder.

Nærværende analyse og præsentation er udarbejdet baseret på Harvard Case metoden, som et Corporate Social Responsibility (CSR) projekt af Foreningen Far. Målgruppen er Social og Indenrigsministeriet, Folketinget politikere og medierne. Præsentationen har til formål at give et overblik og komme med strategiske anbefalinger i forhold til forebyggelse, modernisering og kvalitetssikring af dansk familielovgivning og praksis i trit med samfundsudviklingen.

Vi skal have alle borgere med i fremtidens velfærdssamfund med fokus på alle børn og hele familien.

Foreningen Far
til støtte for børn
og forældre

Situationsanalyse

Situationsanalyse

1. 37 familieformer
2. FN konventioner
3. Danmarks Statistik
4. Brugerundersøgelser
5. SWOT

37 familieformer

Vi har i Danmark i dag 37 familieformer⁹, hvor af kernefamilien er den ene. Der er i takt med samfundsudviklingen behov for at ligestille forældre og børn i alle familieformer.

FN børnekonventionen artikel 2 præcisere at barnets forældre aldrig må forskelsbehandles og at deltagerstater skal træffe alle passende forholdsregler for at sikre, at barnet beskyttes mod alle former for forskelsbehandling.

Den Europæiske menneskerettighedskonvention artikel 6, 8 og 14 præcisere at alle mennesker har krav på respekt for familielivet, beskyttelse mod forskelsbehandling samt retslig prøvelse indenfor rimelig tid. Det sker ikke i Danmark.

Den danske regering har anerkendt, at FN konventionerne er juridisk gyldige i Danmark og har anerkendt, at de kan tjene som grundlag for juridiske afgørelser ved danske domstole.

Børns familier efter børnefamilietype og tid

	2016
Enlig mor med børn og samværsbørn	10 024
Enlig mor med børn	117 121
Enlig mor med samværsbørn	8 129
Enlig far med børn og samværsbørn	10 071
Enlig far med børn	13 820
Enlig far med samværsbørn	87 938
Par med børn, mors og fars særbørn samt mors og fars samværsbørn	28
Par med børn, mors og fars særbørn samt mors samværsbørn	28
Par med børn, mors og fars særbørn samt fars samværsbørn	257
Par med børn og mors og fars særbørn	423
Par med børn, mors særbørn samt mors og fars samværsbørn	254
Par med børn, mors særbørn samt mors samværsbørn	804
Par med børn, mors særbørn samt fars samværsbørn	3 321
Par med børn og mors særbørn	16 762
Par med børn, fars særbørn samt mors og fars samværsbørn	29
Par med børn, fars særbørn samt mors samværsbørn	55
Par med børn, fars særbørn samt fars samværsbørn	688
Par med børn og fars særbørn	2 207
Par med børn samt mors og fars samværsbørn	394
Par med børn samt mors samværsbørn	1 417
Par med børn samt fars samværsbørn	14 641
Par med børn	432 792
Par med mors og fars særbørn samt mors og fars samværsbørn	212
Par med mors og fars særbørn samt mors samværsbørn	178
Par med mors og fars særbørn samt fars samværsbørn	1 070
Par med mors og fars særbørn	1 419
Par med mors særbørn samt mors og fars samværsbørn	1 432
Par med mors særbørn samt mors samværsbørn	1 474
Par med mors særbørn samt fars samværsbørn	10 112
Par med mors særbørn	18 084
Par med fars særbørn samt mors og fars samværsbørn	169
Par med fars særbørn samt mors samværsbørn	190
Par med fars særbørn samt fars samværsbørn	1 176
Par med fars særbørn	2 529
Par med mors og fars samværsbørn	1 801
Par med mors samværsbørn	2 812
Par med fars samværsbørn	19 858

FN Børnekonventionen

Artikel 2 - Forskelsbehandling

1. Deltagerstaterne skal respektere og sikre de rettigheder, der er fastsat i denne konvention, for ethvert barn inden for deres jurisdiktion, uden forskelsbehandling af nogen art og uden hensyn til barnets eller dets forældres eller værges race, hudfarve, køn, sprog, religion, politiske eller anden anskuelse, national, etnisk eller social oprindelse, formueforhold, handicap, fødsel eller anden stilling.
2. Deltagerstaterne skal træffe alle passende forholdsregler for at sikre, at barnet beskyttes mod alle former for forskelsbehandling eller straf på grund af barnets forældres, værges eller familiemedlemmers stilling, virksomhed, udtrykte ansuelser eller tro.

Artikel 3 – Det bedste for barnet

1. I alle foranstaltninger vedrørende børn, hvad enten disse udøves af offentlige eller private institutioner for socialt velfærd, domstole, forvaltningsmyndigheder eller lovgivende organer, skal barnets tarv komme i første række.
2. Deltagerstaterne påtager sig at sikre barnet den beskyttelse og omsorg, der er nødvendig for dets trivsel under hensyntagen til de rettigheder og pligter, der gælder for barnets forældre, værges eller andre personer med juridisk ansvar for barnet, og skal med henblik herpå træffe alle passende lovgivningsmæssige og administrative forholdsregler.
3. Deltagerstaterne skal sikre, at institutioner, tjenester og organer med ansvar for omsorg for eller beskyttelse af børn skal være i overensstemmelse med de standarder, der er fastsat af kompetente myndigheder, særligt med hensyn til sikkerhed, sundhed, personalets antal og egnethed samt sagkyndigt tilsyn.

Den Europæiske Menneskerettighedskonvention

Artikel 6 – Retslig prøvelse indenfor rimelig tid

Stk. 1. Enhver har ret til en retfærdig og offentlig rettergang inden en rimelig frist for en uafhængig og upartisk domstol, der er oprettet ved lov, når der skal træffes afgørelse enten i en strid om hans borgerlige rettigheder og forpligtelser eller angående en mod ham rettet anklage for en forbrydelse.

Artikel 8 – Respekt for familielivet

Stk. 1. Enhver har ret til respekt for sit privatliv og familieliv, sit hjem og sin korrespondance.

Stk. 2. Ingen offentlig myndighed må gøre indgreb i udøvelsen af denne ret, medmindre det sker i overensstemmelse med loven og er nødvendigt i et demokratisk samfund af hensyn til den nationale sikkerhed, den offentlige tryghed eller landets økonomiske velfærd, for at forebygge uro eller forbrydelse, for at beskytte sundheden eller sædeligheden eller for at beskytte andres rettigheder og friheder.

Artikel 14 – Forbud mod diskriminering

Nydelsen af de i denne konvention anerkendte rettigheder og friheder skal sikres uden forskel på grund af køn, race, farve, sprog, religion, politisk eller anden overbevisning, national eller social oprindelse, tilhørsforhold til et nationalt mindretal, formueforhold, fødsel eller ethvert andet forhold.

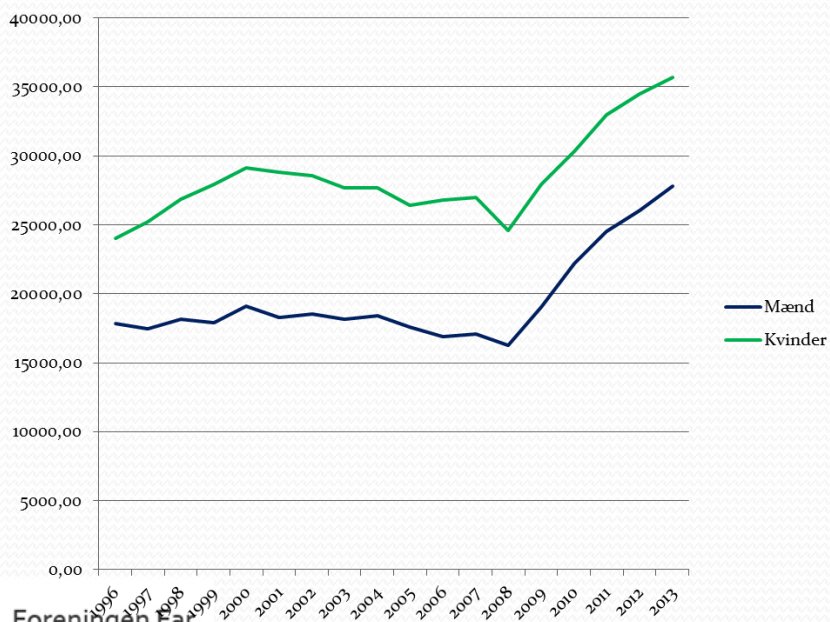

Danmarks Statistik

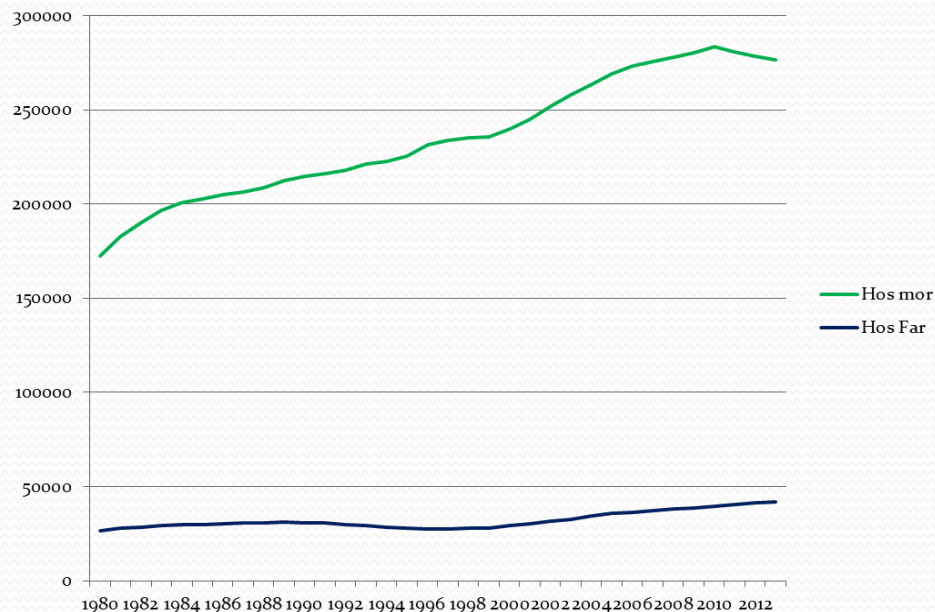

Det kan konstateres ved nøgletal fra Danmarks Statistik, at selvom vi er nået langt med ligestillingen på uddannelsesområdet, hvor der i dag er flest kvinder på universiteterne. Vi er godt i gang i arbejdslivet med kvindelige topledere, specielt i den politiske verden. Så er vi stadig ved børns bopæl på niveau med 1980¹².

Kvinder på videregående uddannelser

Fædre med bopæl for børn er på niveau med 1980

Sociale ydelser

Med skilsmisserater på 43% og 455.000 danskerne som lige nu køber lykkepiller er der grundlag for alvorlig bekymring for trygheden, stressfaktoren og retssikkerheden på familieområdet, såvel som påvirkningen på samfundet og folkesundheden som helhed.

Skilsmisserne tager 1-18 år og koster dyrt i sygefravær og tabt effektivitet foruden at børns trygge og gode opvækst i visse tilfælde bringes i fare. De offentlige socialudgifter er steget ca. 90 mia. siden 2007 og spørgsmålet er, hvor meget der ikke skyldes aldersbyrden, og hvor meget der indirekte skyldes det moderne familieliv?

ESSPROS2: Sociale udgifter efter formål og finansieringskilde

Sociale udgifter efter formål og tid

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
SOCIALE YDELSER I ALT	570 770	592 509	636 039	652 262	640 236	652 891	686 830	660 385
Sygdom	105 083	111 944	119 122	121 172	121 232	123 453	122 796	124 977
Invaliditet og revalidering	67 923	71 359	74 850	77 889	77 970	79 854	80 871	82 480
Alderdom	194 399	196 560	219 545	216 621	213 533	222 837	242 983	219 129
Efterladte	93 989	102 761	96 875	92 849	86 755	84 032	95 856	90 676
Familier	65 120	68 367	72 407	73 244	70 721	70 142	70 264	70 188
Arbejdsløshed og beskæftigelse	20 857	17 978	27 280	35 203	34 969	36 093	35 470	32 495
Bolig	11 134	11 300	11 624	12 184	12 701	13 180	13 292	13 835
Andre sociale ydelser	12 264	12 241	14 337	23 101	22 355	23 300	25 297	26 605

Brugerundersøgelse

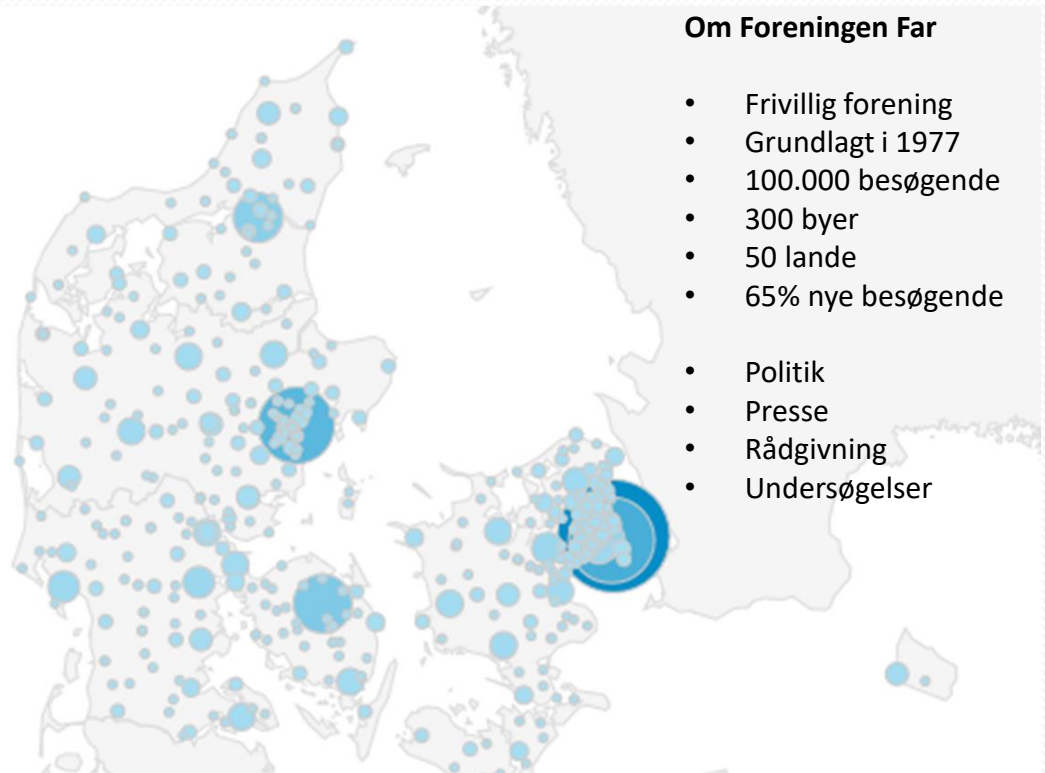

Foreningen Far er en frivillig organisation med 40 års erfaring på familieområdet. Foreningen tilbyder åben rådgivning i hele landet for fædre, mødre, bedsteforældre og pårørende m/k. Foreningen Far virker som rådgivere for politikere og pressen samt foretager relevante brugerundersøgelser.

I den seneste brugerundersøgelse blev 750 forældre som har oplevet offentlig sagsbehandling stillet relevante spørgsmål¹⁰.

75% af besvarelserne var fra fædre og 25% fra mødre. Mere end 400 gode råd og forslag blev indsamlet.

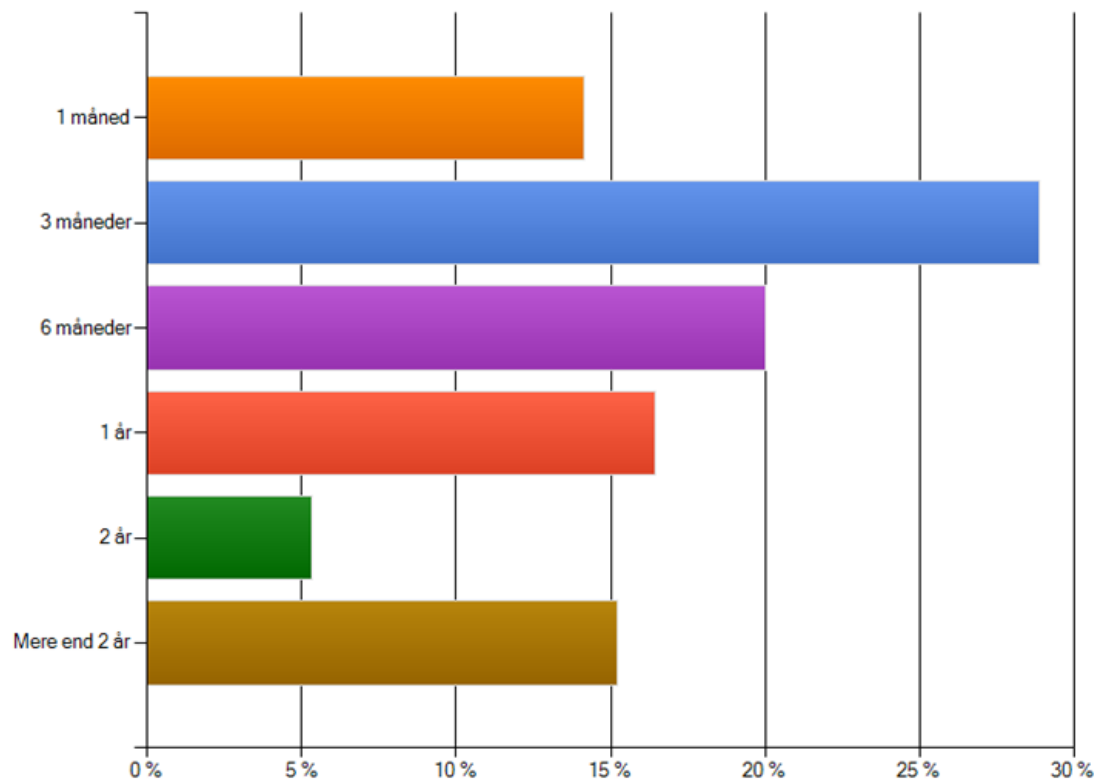
Undersøgelsens resultater stemmer overens med resultaterne i undersøgelser lavet af danske familieadvokater¹¹

Sagsbehandlingstid

Hvor lang tid tog sagen fra indleveringstidspunktet til afslutning?

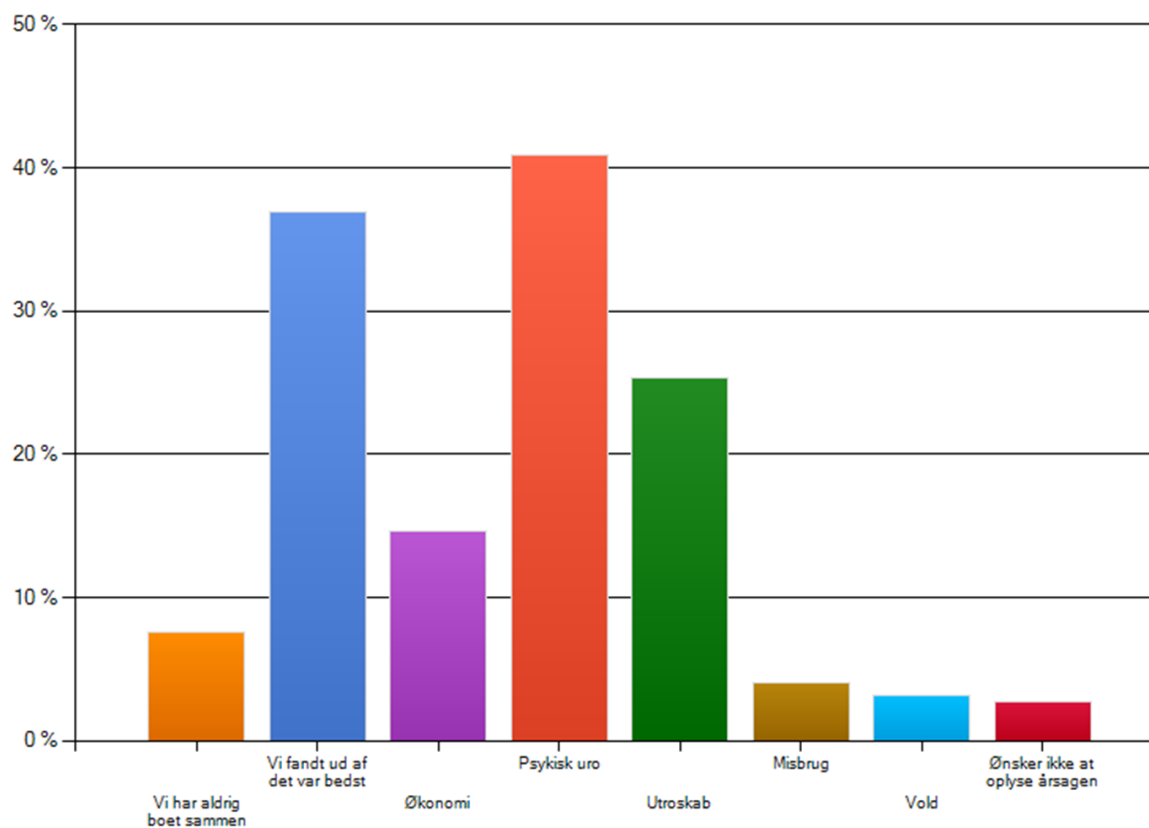

Psykiske årsager er overset

Større frihed, stress, social arv, identitet og manglende rettigheder

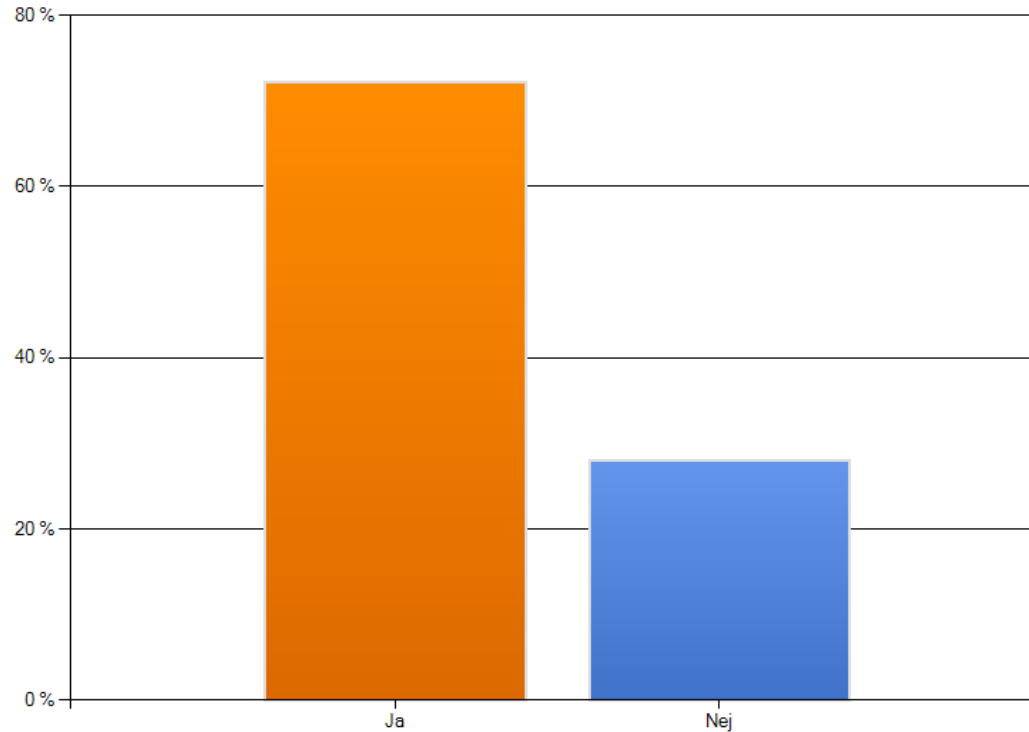
Hvad var efter din mening årsag til samlivets ophør? (Vælg gerne mere end en)

Ligestilling

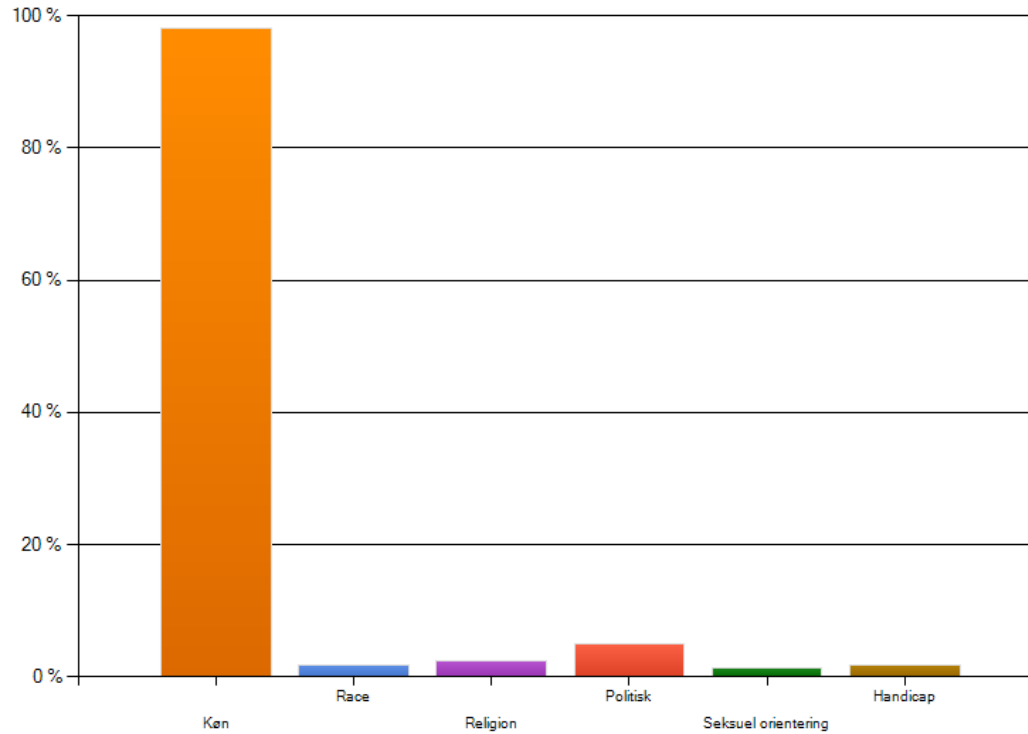
Har du oplevet forskelsbehandling hos offentlige myndigheder?

Ligestilling

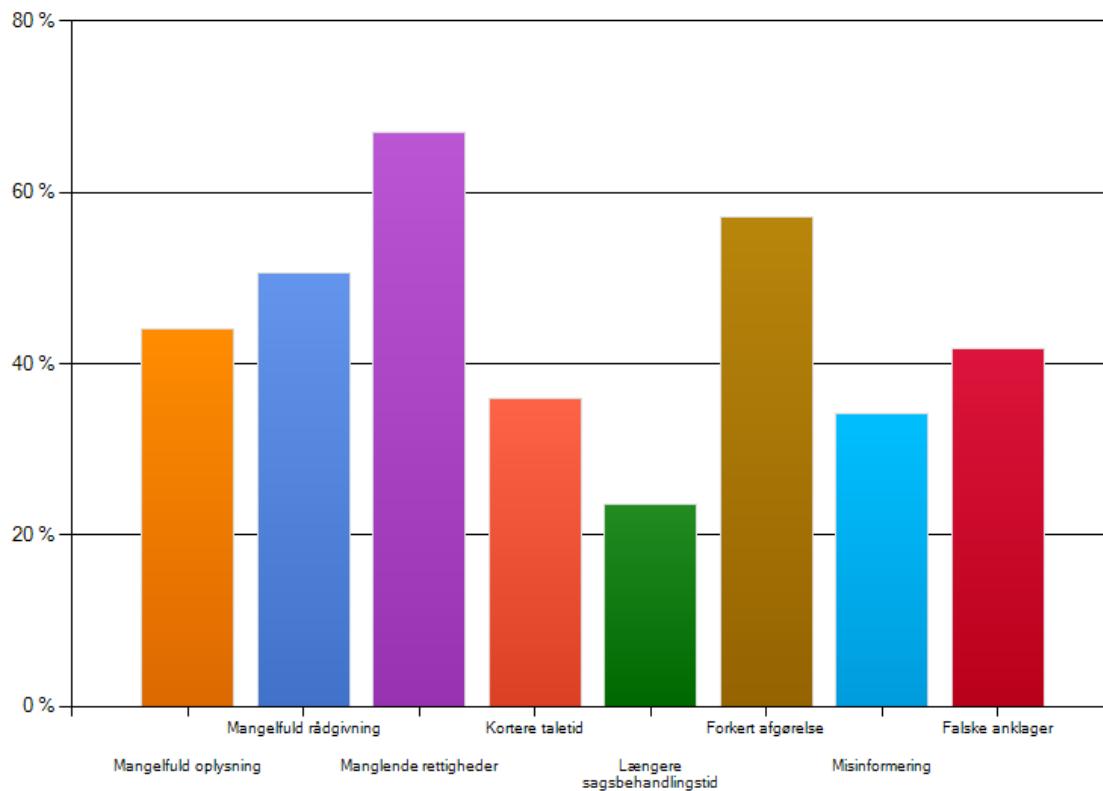
Hvis ja, hvilken type af forskelsbehandling

Ligestilling

Hvis ja, hvilken form for forskelsbehandling?

SWOT-analyse

Det danske familiesystem

Styrker

- Mange børn er trygge
- De fleste lever i kernefamilier
- Politisk intension om barnets ret til far og mor
- Velfærdsmodellen

Muligheder

- Fuld ligestilling
- Brugertilfredshed
- 99% offentlige sager klaret med succes
- Verdens bedste familiesystem

Svagheder

- Der er ikke frit valg for alle
- Der mangler forebyggelse
- Der sker forskelsbehandling af kerne- og moderne familier, bopæl- og samværsforældre samt far og mor i lovgivningen
- Der er lange offentlige sagsbehandlingstider
- Der er gentagne målinger af ringe kvalitet

Trusler

- Flere skilsmissekonflikter
- Flere alvorlige børnesager
- Øgede socialudgifter
- Ringere livskvalitet
- Brud på menneskerettighederne

Foreningen Far
til støtte for børn
og forældre

Identifikation af løsninger

Identifikation af løsninger

1. Harvard professor
2. Interessent analyse
3. Proces analyse
4. Lande analyse
5. Mulige løsninger

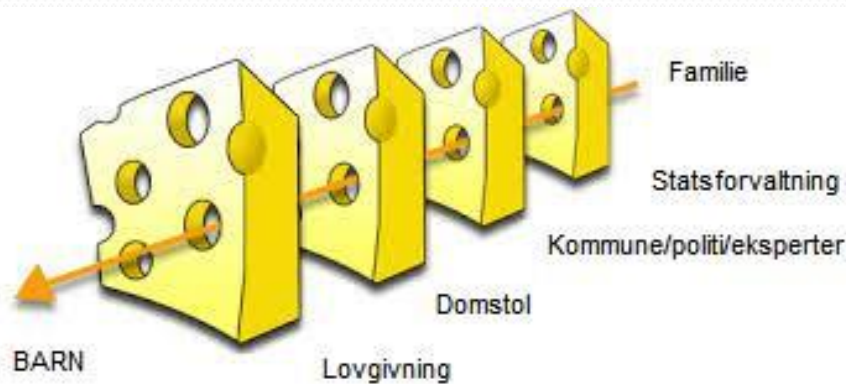
Tegning: Med tilladelse fra Egmont Fonden

The Swiss Cheese problem

Ved samtale med en Harvard Professor med erfaring indenfor læring i livsvigtige menneskelige systemer, blev det klart at en måde at anskue situationen i det danske familiesystem, kan være "forudsigelige overraskelser" for mennesker i livsvigtige systemer. Der er lavet mange cases som viser når menneskelige læringsprocesser virker og ikke virker f.eks. på børnehospitaler, Nasa eller i globale mineulykker.

Ofte betegnet den situation, hvor kritiske forhold marginaliseres for, at tilgodese sociale og økonomiske hensyn, også kaldet Reason's Swiss Cheese' problem.

Reason's 'Swiss Cheese' model

Foreningen Far, 2014

Børnehospitaler

- På et børnehospital bliver børn visiteret straks de kommer ind på hospitalet. Er der tale om en forkølelse bliver man sendt til egen læge og på apoteket. Er der tale om en brækket arm eller ben, bliver man behandlet af en læge.
- Er det en livstruende sygdom bliver man straks behandlet af et kompetent team af læger og sygeplejersker. Alle deltager straks i behandlingen med fokus på samme tid, forskellige faglige kompetencer og der indhentes fuld information for at sikre, at behandlingen sker korrekt.
- Behandlingen fortsætter indtil barnet er reddet og lægerne følger barnet i en længere periode. Succesfulde hospitaler rundt omkring i verden, har alle oplevet menneskelige fejl i deres livsvigtige systemer, men kvalitetsprocedurer og lærende organisationer gør ofte, at Hospitalerne lærer af deres fejl og lukker hullerne, så ikke flere patienter dør.

Harvard Business School 9-302-050

Nasa

- Vi kender alle historien om “Houston we’ve have a problem” fra Apollo rumtiden, hvor et team af Nasa ingeniører bliver sat til at finde løsningen på en nærmest umulig opgave i en livskritisk situation.
- I 1986 oplevede Nasa imidlertid, at den amerikanske SpaceShuttle Challenger eksploderede straks efter takeoff og den 7 mand store besætning omkom, herunder den første civile skolelærerinde i rummet.
- Eksplosionen viste sig senere at skyldes en såkaldt o-ring og et problem, som kunne spores helt tilbage til 1977 med organisatoriske forhold og kulturen hos Nasa og deres underleverandører.
- Alle var pressede på økonomien og resultater. Det gjorde at meldinger om et potentielt problem i de såkaldte o-rings blev overhørt, på trods af det højeste sikkerhedsniveau. Det virkede ikke farligt.
- Man levede med fejlen i årevis og vendte den anden kind til, selv om man var klar over, at der måske kunne være et problem med o-ringen i frostvejr. Meldinger fra ingeniørerne kom aldrig op gennem systemet hos Nasa, fordi man i årevis systematisk havde negligeret problemet som lille.
- Da Challenger den 28. januar 1986 havde takeoff var det frostvejr og en eksplosion som kunne have været undgået skete.

Harvard Business School 9.612-095

Mineulykke i Chile

- Den 5. august 2010 faldt 700.000 ton af den hårdeste klippe sammen i Chiles San Jose mine og afskar 33 minearbejdere 600 meter nede i minen fra overfladen. En dybde hvor ingen minearbejdere nogensinde var reddet op fra alle forventede derfor, at minearbejderne måtte begravnes i live.
- Chiles præsident tog imidlertid den 10. august direkte ledelsesansvar for redningsaktionen og indhentede de bedste kompetencer fra mange forskellige lande, herunder eksperter fra det amerikanske militær, Chiles elitestyrker, Tyske mineeksperter og et 3d softwarefirma fra Australien.
- Der blev lavet parallelle spor med redningsforsøg som alle slog fejl. Først efter 17 dage lykkedes det for det tværfaglige team, at bore en tunnel 600 meter lodret ned, hvor en redningskabine med plads til en enkelt person nåede 600 meter ned til minearbejderne.
- Redningsteamet begyndte at hente minearbejderne op en ad gangen, hvilket tog flere dage. Alle 33 minearbejdere blev reddet i en redningsaktion fra en dybde og på en måde, som aldrig var set tidligere.

Harvard Business School 9-612-046

Det danske familiesystem

Spørgsmålet er:

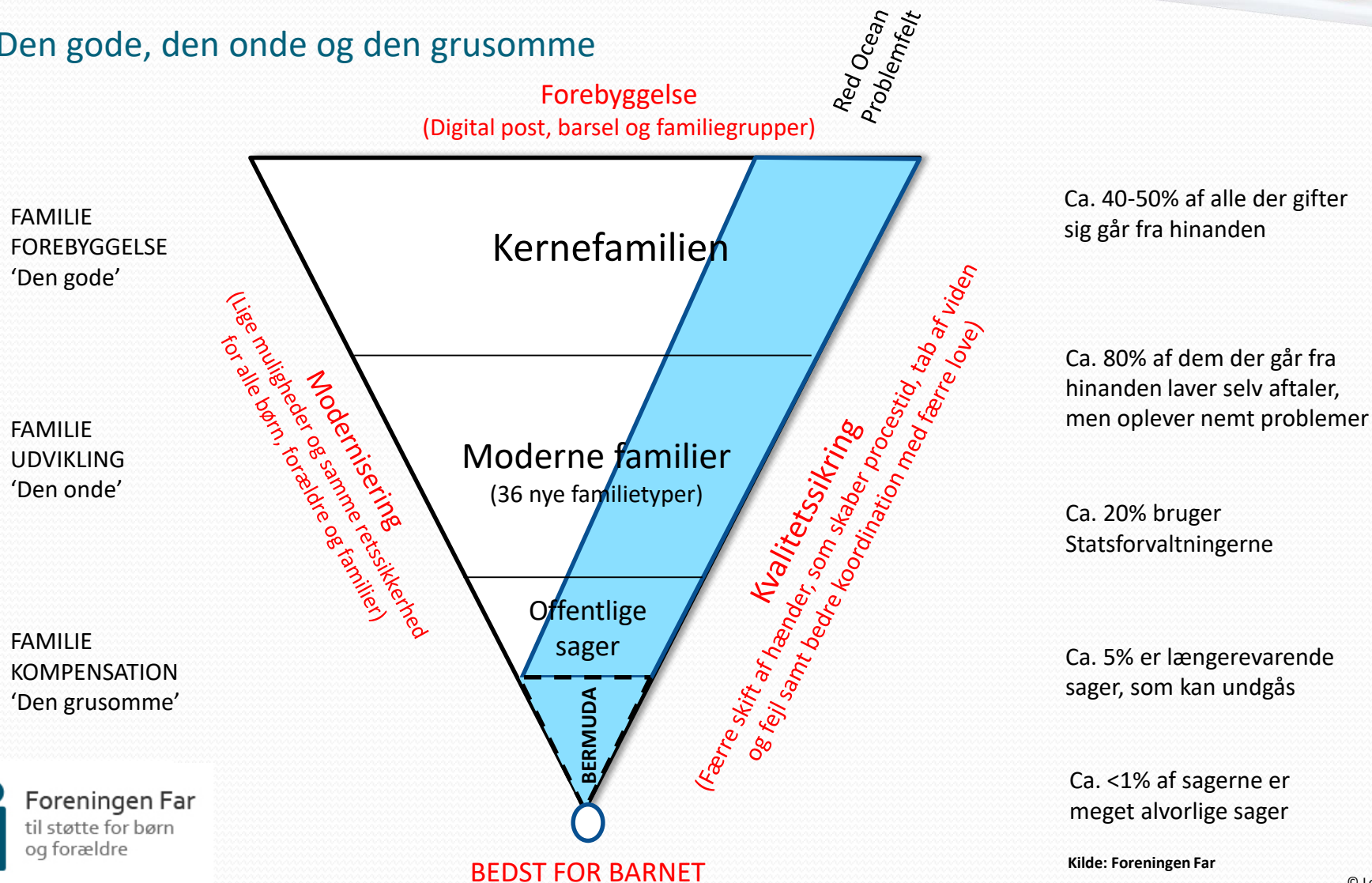
- Hvorfor sker der fejl i det danske familiesystem? ... handler det bare om besværlige forældre og socialt udsatte børn der ikke kan reddes - eller handler det i virkeligheden i mange tilfælde om manglende information, teamwork, kompetencer, lovhindringer, fleksibilitet og sagsbehandlingstiden? ... er det "forudsigelige overraskelser" som vi kan undgå?

For at undersøge dette er der efterfølgende:

- Lavet en oversigt over de danske familier og problemfeltet for de mange hændelser, som opleves hver eneste dag. Der er lavet en interessentanalyse og en procesanalyse, hvor vi "følger barnet" gennem det offentlige familiesystem.
- Der er med undersøgelser og samtaler fundet frem til de væsentligste forskelle mellem den danske og henholdsvis norske, islandske og australske familiemodel, som på hver sin måde anses for nogle af verdens bedste i dag.
- Den strategiske udfordring identificeres og der opstilles en strategisk målsætning for det danske familiesystem samt beskrives handlingsparametre. Der identificeres tre mulige løsninger.

Danske familier

Den gode, den onde og den grusomme

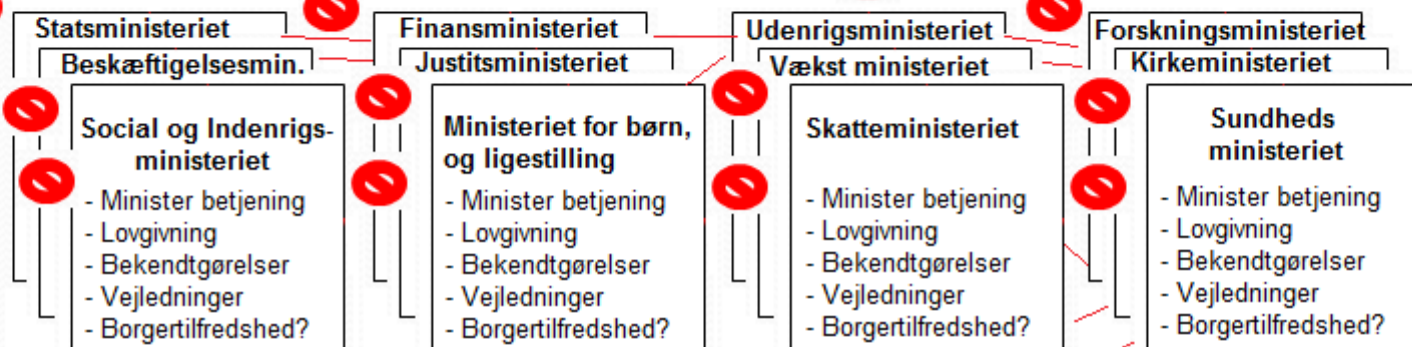
Følg barnet

KRITISK: Skift af hænder skaber procestid, tab af viden og fejl. Manglende lige muligheder for familier og forældre pga. forældet lovgivning giver fejl og offentlig sagsbehandling for børn og borgere m/k.

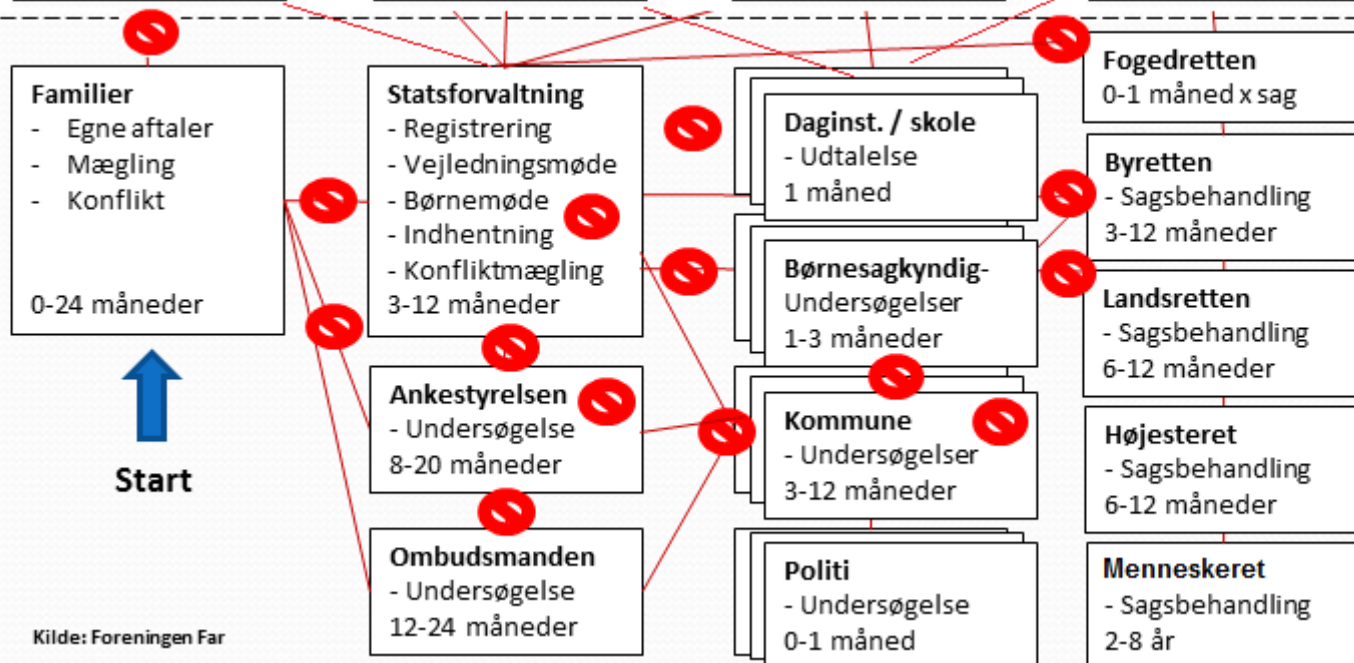
Alt for mange ministerier uden koordination

Kort: 6 m
Normal: 6-24 m
Lang: 5 år+

Vi taber barnet

Kort: 1 time
Normal: 6m til 2 år
Lang: Hele livet

Start
↑

Lande analyse

Mange lande står i samme situation og nogle har indført positive tiltag der ser ud til at virke!

Sverige

Forældrene i Sverige har 30 sygedage per forælder for barnet med 80% løntilskud og 67 ugers barsel med øremærket barsel til begge forældre. Man tilbyder i Sverige familiegrupper i stedet for mødre grupper, som gør at forældrene kommunikerer og samarbejder bedre. Forældrene er som udgangspunkt ligestillede og børnechecken fordeles mellem forældrene medmindre forældrene ønsker andet.

Norge

Forældrene i Norge har mulighed for to bopæle for barnet i lighed med barnets fysiske ophold og der er obligatorisk mægling for forældrene ved samlivets ophør. En familiedomstol kan tage stilling til alle tvivlsspørgsmål. Norge har færre familiesager end i Danmark.

Island

På Island har man som følge af den økonomiske krise oplevet langt mere omfattende ligestilling, som bl.a. har resulteret i at en tredjedel af al barsel afholdes af fædre i modsætning til Norge og Sverige på ca. 25% og Danmark på ca. 7-8%. I Danmark må fædre ofte holde ferie, fri dage eller arbejde hjemme pga. familieøkonomien og manglende rettigheder i praksis. Island har færre familiesager end i Danmark.

Australien

I Australien blev forældrene ligestillet i lovgivningen i 2006 og den gennemsnitlige sagsbehandlingstid er i børnesager 1 måned og max 6 uger. Forældrene har frit valg til at lave deres egen aftale om samvær og fordeling af barnets økonomi, men forældrene er som udgangspunkt ligeværdige. Forældrene kan besøge familiecentre før de går fra hinanden, hvor familierådgivere kan hjælpe og mægle. Forældrene kan anmode familiedomstolen om at afgøre sagen, efter de har deltaget i mægling eller i tilfældet af alvorlige forhold. Australien har færre familiesager end i Danmark.

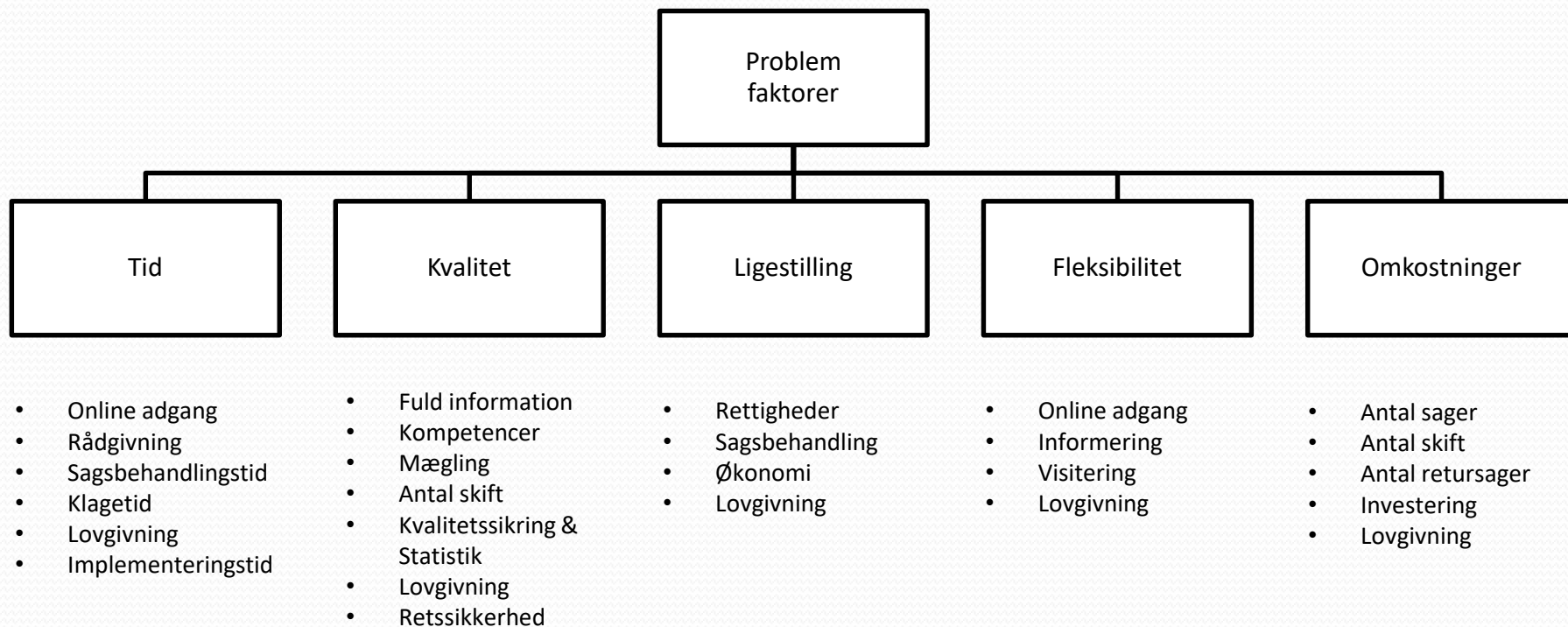

Foreningen Far
til støtte for børn
og forældre

Problem identifikation

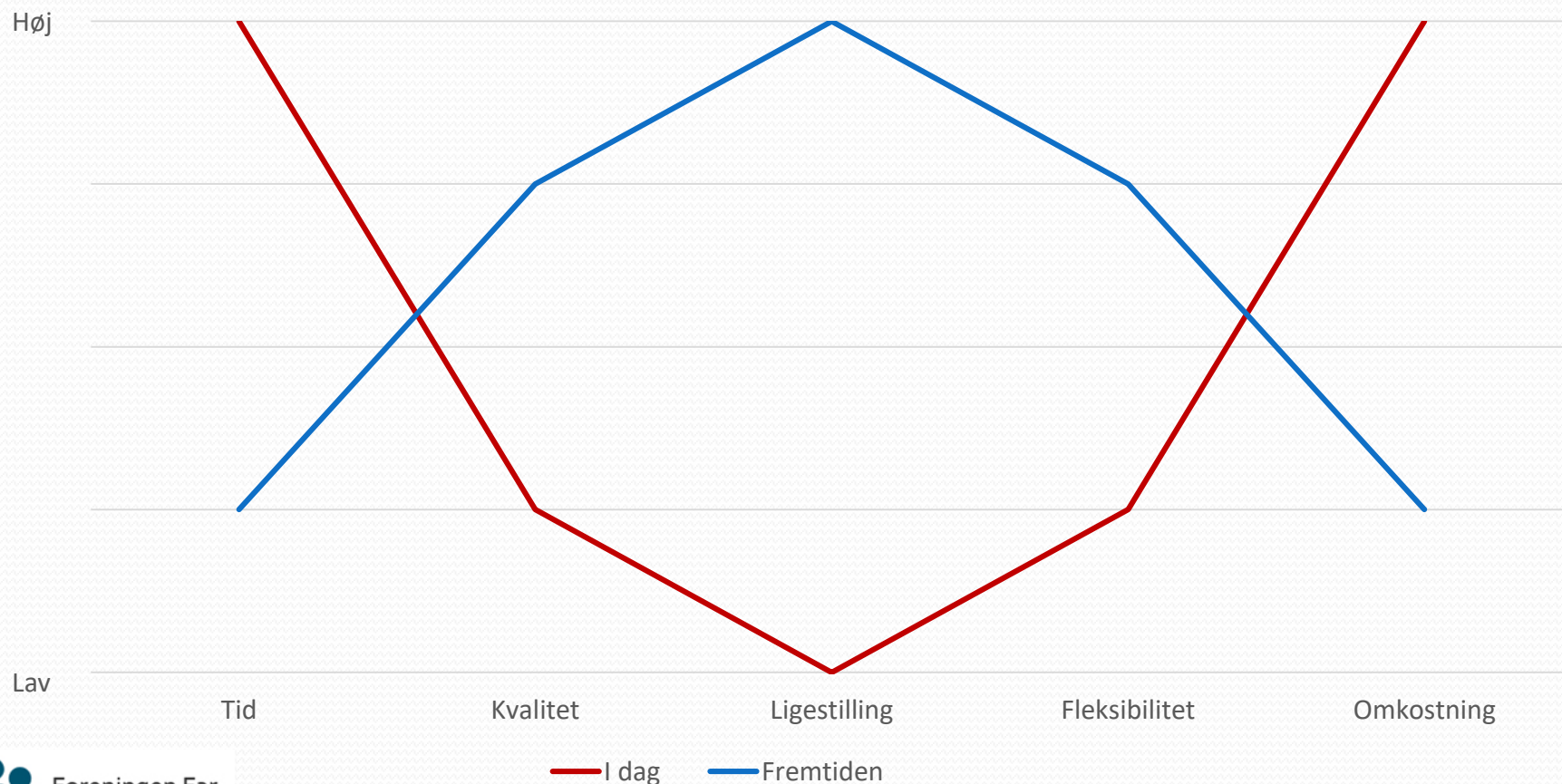
Baseret på brugerundersøgelser, interessen og procesanalyse, landeanalyse og eksperteramtaler

Strategisk målsætning

Et skifte fra hestevogn til moderne kundetilfredshed og succes

Handlingsparametre

Baseret på Blue Ocean strategi

Reducer

Tid og omkostninger kan reduceres med forebyggelse, og ved at tage rigtige beslutninger første gang med færre skift.

Eliminer

Den nuværende familielovgivning samt offentlige struktur og kultur på familieområdet kan elimineres og der kan skabes en moderne og ligestillet familielovgivning og praksis.

Forøg

Forandringerne i arbejdslivet og uddannelsessystemet stiller krav til ligestilling på familieområdet. Det er væsentligt i fremtiden at respektere alle familieformer og begge forældre. Flere brugerundersøgelser peger på at nye ideer, fuld information, kortere tid og teamwork er væsentligt for at hæve kvaliteten og træffe rigtige afgørelser for barnet, som er individuelle og konkrete.

Opret

Danmark har mulighed for at skabe en lovreform med fuld ligestilling som lærer af ligestillingen i både Australien, Norge, Sverige og Island. Det kan eksempelvis ske ved at give forældrene frit valg baseret på lige muligheder. Ved uenighed mulighed for at opsøge familiecentre og tage imod tilbud om mægling. Hvis der ikke er andre muligheder eller der er tale om alvorlige forhold, at lade en familiedomstol behandle sagen straks.

Mulige løsninger

Der er på baggrund af undersøgelser, erfaring og samtaler med en række politikere, offentlige ledere, interesseorganisationer samt udenlandske eksperter - foruden brugerundersøgelser af danske familieadvokater og Foreningen Far - fundet følgende relevante muligheder for positiv forandring.

Model A: Lovreform med fuld ligestilling, struktur og kulturændring

- Fuld ligestilling af alle familieformer og forældre
- Frit valg på alle hylder, familiecentre med mægling der virker og en familiedomstol
- Forebyggelse, modernisering og kvalitetssikring baseret på god offentlig ledelse
- Belønning af god forældreadfærd og positivt samarbejde, i stedet for køn
- Faste tværfaglige møder i ministeriet med interessenter

Model B: Lovpakker for kulturændring

- Mindre lovpakker
- Sanktionsmuligheder
- Kvalitetssikring

Model C: Ingen ændring

- Fortsættelse som i dag

Foreningen Far
til støtte for børn
og forældre

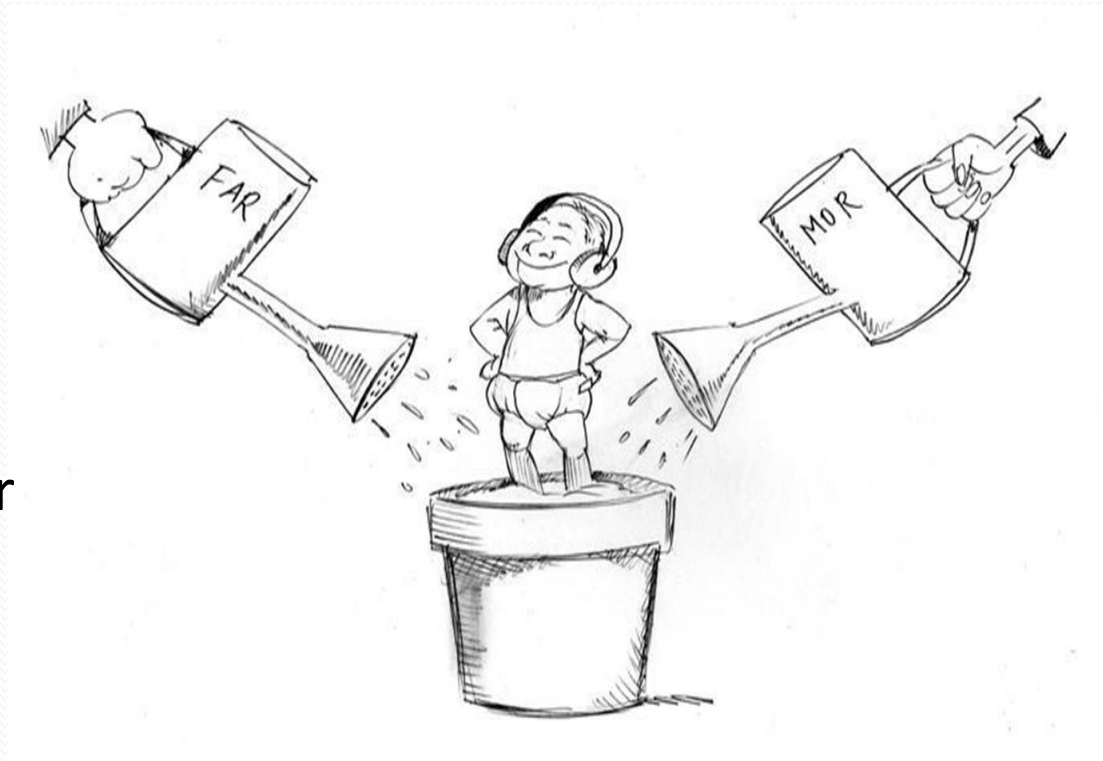

Valg af løsning

Valg af løsning

1. Tidsfaktorer
2. Kvalitetsfaktorer
3. Ligestillingsfaktorer
4. Flexibilitetsfaktorer
5. Omkostningsfaktorer
6. Anbefalet løsning

Evalueringmatrix

Tidsfaktorer

Mange forældre ønsker i dag nem og hurtig online adgang til det offentlige på familieområdet for registrering, rådgivning og booking af aftaler med brug af Nem id.

Muligheden for at få kvalificeret rådgivning på telefon og ved fremmøde i familiecentre er væsentlig.

Det er helt afgørende at sagsbehandlingstiden ikke trækker ud, da det påvirker børn og forældre foruden at det har direkte betydning for afgørelserne på grund af barnets forankring. Den retslige prøvelse i klagesager skal ske indenfor rimelig tid i henhold til menneskerettighederne.

Alle tidsfaktorer vurderes derfor at have stor eller mellem betydning.

Evalueringskriterie	Betydning	A	B	C
Tid	Høj	Høj	Mellem	Lav
Point	5%	5	3	1
Vægt		0,25	0,15	0,05
Rådgivning	Høj	Høj	Mellem	Lav
Point	5%	5	3	1
Vægt		0,25	0,15	0,05
Sagsbehandlingstid	Høj	Høj	Mellem	Lav
Point	5%	5	3	1
Vægt		0,25	0,15	0,05
Klagebehandlingstid	Høj	Høj	Mellem	Lav
Point	5%	5	3	1
Vægt		0,25	0,15	0,05
Lovgivning	Høj	Høj	Mellem	Lav
Point	5%	5	3	1
Vægt		0,25	0,15	0,05
Implementeringstid	Mellem	Lav	Mellem	Høj
Point	3%	1	3	5
Vægt		0,03	0,09	0,15
SUBTOTAL				
Vægt	4,67%	1,28	0,84	0,40

Evalueringmatrix

Kvalitetsfaktorer

For kvaliteten er det helt afgørende at der er fuld information, de rigtige kompetencer og teamwork.

Antallet af skift mellem enheder og personer kan være den mest afgørende faktor, da skiftene skaber risiko for fejl og procestid.

Mægling kan have betydning for forældrenes egen mulighed for at løse uoverensstemmelser.

Lovgivningen og retssikkerheden for børn og forældre må vurderes af have meget stor betydning, da det sammen med fuld information og færrest mulige skifte er grundlaget for at det offentlige kan træffe afgørelser som er bedst for barnet i henhold til FN børnekonventionen artikel 3.

Foreningen Far
til støtte for børn
og forældre

Evaluerings Kvalitet	Kriterie	Betydning	A	B	C
<p>For kvaliteten er det helt afgørende at der er fuld information, de rigtige kompetencer og teamwork.</p> <p>Antallet af skift mellem enheder og personer kan være den mest afgørende faktor, da skiftene skaber risiko for fejl og procestid.</p> <p>Mægling kan have betydning for forældrenes egen mulighed for at løse uoverensstemmelser.</p> <p>Lovgivningen og retssikkerheden for børn og forældre må vurderes af have meget stor betydning, da det sammen med fuld information og færrest mulige skifte er grundlaget for at det offentlige kan træffe afgørelser som er bedst for barnet i henhold til FN børnekonventionen artikel 3.</p>	Fuld information	Høj	Høj	Mellem	Lav
	Point	5%	5	3	1
	Vægt		0,25	0,15	0,05
	Kompetencer	Mellem	Høj	Mellem	Lav
	Point	3%	5	3	1
	Vægt		0,15	0,09	0,03
	Mægling	Mellem	Høj	Mellem	Lav
	Point	3%	5	3	1
	Vægt		0,15	0,09	0,03
	Antal sager	Høj	Høj	Mellem	Lav
	Point	5%	5	3	1
	Vægt		0,25	0,15	0,05
Kvalitetssikring & statistik	Mellem	Høj	Mellem	Lav	
Point	3%	5	3	1	
Vægt		0,15	0,09	0,03	
Lovgivning	Høj	Høj	Mellem	Lav	
Point	5%	5	3	1	
Vægt		0,25	0,15	0,05	
Retssikkerhed	Høj	Høj	Mellem	Lav	
Point	5%	5	3	1	
Vægt		0,25	0,15	0,05	
SUBTOTAL					
Vægt		4,14%	1,45	0,87	0,29

Evalueringmatrix

Ligestillingsfaktorer

For ligestilling er de samme rettigheder og en modernisering af lovgivningen af stor betydning.

Forældre i kernefamilier og de 36 moderne familieformer har i dag ikke de samme rettigheder eller behandles ens. Forældre der ikke bor sammen opdeles af det offentlige i en A og B forælder med vidt forskellige rettigheder, sagsbehandlingstider og økonomi.

Dette selvom de fleste forældre samarbejder positivt om barnet og er gode forældre. Lovgivningen kører på ligestillingsområdet så-at-sige fortsat i hestevogn og det skaber i dag familiesager og børn havner til tider i en skyttegravskrig mellem far og mor.

Evaluering	Kriterie	Betydning	A	B	C
Ligestilling	Rettigheder	Høj	Høj	Mellem	Lav
	Point	5%	5	3	1
	Vægt		0,25	0,15	0,05
Sagsbehandling		Mellem	Høj	Mellem	Lav
	Point	3%	5	3	1
	Vægt		0,15	0,09	0,03
Økonomi		Mellem	Høj	Mellem	Lav
	Point	3%	5	3	1
	Vægt		0,15	0,09	0,03
Lovgivning		Høj	Høj	Mellem	Lav
	Point	5%	5	3	1
	Vægt		0,25	0,15	0,05
SUBTOTAL					
	Vægt	4,00%	0,80	0,48	0,16

Evalueringmatrix

Fleksibilitetsfaktorer

Det er først og fremmest tekniske lovhindringer for de 37 familieformer, som må anses at have betydning for fleksibiliteten.

Som eksemplet med børnehospitalet, hvor børn opdeles efter sagens type og alvor, hvor alvorlige sager behandles straks med fuldinformation og teamwork, har en bedre visitering og den rigtige indsats stor betydning.

Der er ingen tvivl om at online støtte med brug af NemID giver nye muligheder for fleksibilitet for at tilgodese de mange familieformer og forældre, men det mest afgørende er på nuværende tidspunkt tekniske lovhindringer og visitering for den rigtige indsats.

Evaluering	Kriterie	Betydning	A	B	C
Fleksibilitet	Informering	Lav	Høj	Mellem	Lav
	Point	1%	5	3	1
	Vægt		0,05	0,03	0,01
	Visitering	Høj	Høj	Mellem	Lav
	Point	5%	5	3	1
	Vægt		0,25	0,15	0,05
	Online	Lav	Høj	Mellem	Lav
	Point	1%	5	3	1
	Vægt		0,05	0,03	0,01
	Lovgivning	Høj	Høj	Mellem	Lav
	Point	5%	5	3	1
	Vægt		0,25	0,15	0,05
	SUBTOTAL				
	Vægt	3,00%	0,60	0,36	0,12

Evalueringsmatrix

Omkostningsfaktorer

Ved vurdering af omkostningsfaktorer anses antallet af skift af hænder og retursager at have størst betydning.

Det er helt afgørende at lave den rigtige indsats på det rigtige tidspunkt og det rigtige sted uden tekniske lovhindringer og med fuld information for at nedbringe omkostningerne for barnet, forældrene og samfundet som helhed.

Som i alle andre livsvigtige systemer er dette naturligvis muligt med god ledelse og nye ideer.

Investeringsniveauet er naturligvis højere jo flere ændringer, men må anses at være en god investering, hvis der træffes de rigtige beslutninger. Fordi der skaber lavere omkostninger på sigt.

Evaluering	Kriterie	Betydning	A	B	C
Omkostning	Antal sager	Mellem	Høj	Mellem	Lav
	Point	3%	5	3	1
	Vægt		0,15	0,09	0,03
	Antal skift	Høj	Høj	Mellem	Lav
	Point	5%	5	3	1
	Vægt		0,25	0,15	0,05
	Antal retursager	Høj	Høj	Mellem	Lav
	Point	5%	5	3	1
	Vægt		0,25	0,15	0,05
	Investering	Lav	Lav	Mellem	Høj
	Point	1%	1	3	5
	Vægt		0,01	0,03	0,05
	Lovgivning	Lav	Lav	Mellem	Høj
	Point	1%	1	3	5
	Vægt		0,01	0,03	0,05
	SUBTOTAL				
	Vægt	3,00%	0,67	0,45	0,23

Anbefalet løsning

Evaluering	Kriterie	Betydning	A	B	C
	Tid	4,67%	1,28	0,84	0,40
	Kvalitet	4,14%	1,45	0,87	0,29
	Ligestilling	4,00%	0,80	0,48	0,16
	Fleksibilitet	3,00%	0,60	0,36	0,12
	Omkostning	3,00%	0,67	0,45	0,23
Total	Samlet vægt		4,80	3,00	1,20
	Placering		1	2	3

Med forbehold for at de valgte evalueringsfaktorer er retvisende er det ved samlet vurdering løsning A, der opnår højest samlet vægtning og bedst placering.

Evalueringsfaktorerne bygger på praktisk erfaring fra eksperter, børn og forældres egne oplysninger og mønstre, som opleves gentagne gange. Det er samtidig naturligt at grundlaget for familielovgivningen og praksis ændre sig ved en samfundsudviklingen med øget ligestilling i arbejdslivet og på uddannelsesområdet, hvorfor det må anbefales at sikre en lovreform med fuld ligestilling samt en struktur og kulturændring.

Foreningen Far
til støtte for børn
og forældre

Perspektiver

Implementering

- Politikerne anbefales at sikre en familierreform for forebyggelse, modernisering og kvalitetssikring af dansk familielovgivning og praksis med fuld ligestilling af alle familieformer og hele familien.
- Strategisk bør familierformen baseres på FN Børnekonventionen med fokus på artikel 2, som præciserer at forskelsbehandling af barnets forældre aldrig er tilladt samt respekt for familielivet i alle familieformer, som præciseret i den Europæiske menneskerettighedskonvention artikel 8.
- De danske familieleve bør revideres så eksempelvis børneloven tager udgangspunkt i at barnets forældre, er den biologiske far og mor. Der bør ske forebyggelse i familierne fra barnets fødsel med rettigheder for begge forældre til barsel og deltagelse i familiegrupper for bedre samarbejde og kommunikation mellem forældrene. Hvorvidt barslen skal være øremærket eller overgives efter frit valg til anden forælder er en politisk diskussion, men der må i henhold til internationale konventioner sikres samme ret for barnet til barsel med begge sine forældre som udgangspunkt. Jo bedre samarbejde og kommunikation mellem forældrene tidligt, jo mere kærlighed og omsorg for barnet, hvilket har betydning for barnet resten af livet.
- Barnets offentlige indtægter og udgifter bør altid følge barnet med frit valg for forældrene til at vælge hvordan barnet skal have samvær og hvordan forældrene ønsker at fordele og bruge barnets økonomi uafhængigt af familieform. Ved uenighed bør begge forældre og alle familieformer have lige muligheder og der bør foretages en fordeling ligeligt mellem forældrene eller baseret på samværsdage, således at begge forældre opnår sociale ydelser, som boligcheck, familiecheck og forhøjet SU. På samme vis bør barnets udgifter fordeles mellem forældrene medmindre forældrene selv ønsker andet. Flytter en forælder længere væk varetager forælderen den samlede transport og det sikres at begge forælder har ferie baseret på en fast procedure per samværsordning og afstand, som forældrene kan afvige fra i enighed.
- Forældede begreber som forældremyndighed, bopæl og samværsforældre bør i moderne familier afskaffes, så alle forældre betragtes ligeværdigt. Offentlige myndigheder er ikke i stand til at træffe individuelle og konkrete afgørelser for barnet med tekniske lovhindringer som disse begreber som tilfældet i dag. Der kan i stedet tages beslutning om individuelle faktorer for barnet i f.eks. en børnesagkyndig familiedomstol.

Implementering

- Strukturelt bør familiereformen sikre 3 tilbud til alle familier med fokus på ligestilling og retten til retslig prøvelse af borgerlige rettigheder indenfor rimelig tid samt respekt for familielivet i henhold til menneskerettighederne.

Trin A - Frit valg på alle hylder: Forældrene i alle familieformer have mulighed for at bestemme, hvordan de fordeler alle familie forhold f.eks. barsel, samvær, økonomi m.v. via online registrering. De fleste forældre er fantastiske og kan selv klare tingene positivt.

Trin B – Familiecentre med mægling der virker: Forældre der har tvivl eller uoverensstemmelser bør i lighed med Norge og Australien tilbydes positive mægling der virker i landsdækkende familiecentre. Forældrene bør have mulighed for at møde op før problemerne opstår og forældrene bør evt. modtage et så godt mæglingstilbud, at de ikke kan sige nej f.eks. 50% medfinansiering af barnets advokat, så samlivets ophør sker roligt og fornuftig for flest mulige familier.

Trin C – Familiedomstol: Forældre der ikke ønsker at bruge det frie valg eller mægling for samarbejde om barnet overføres til en familiedomstol med specielt uddannede dommere og børnesagkyndige. En familiedomstol kan trække på alle relevante oplysninger og bruge den tid der skal til for at træffe rigtige afgørelser for børn. Visiter straks alle alvorlige børnesager til familiedomstolen, så der opnås færrest mulige skift af hænder og ansvar. Giv forældre ved familiedomstolen et forældrekorrektur.

- For at sikre den politiske proces og kontinuerlig opfølgning bør der dannes et tværfagligt udvalg med deltagelse af ministerier, eksperter og interesseorganisationer som mødes kvartalsvist og der bør afholdes årlig konference og mulighed for anonyme ideer. Kulturen bør ændres så god forældreadfærd og positivt samarbejde belønnes, i stedet for køn.
- Det bør overvejes om alle forældre ved samlivets ophør straks skal have lige samvær, hvis forældrene ikke bruger det frie valg. Det må overvejes hvorvidt statsforvaltningen skal omdannes til familiecentre med en mere proaktiv rolle, hvor forældrene kan opsøge dem før samlivets ophør. Det må overvejes om statsforvaltningen skal både mægle og træffe afgørelser i fremtiden og såfremt statsforvaltningens rolle forbliver at træffe afgørelser er det væsentligt at der kan træffes afgørelser fuldstændig ligeværdigt for begge forældre og træffe afgørelser indtil der foreligger en retslig afgørelse ved en domstol. Der er i dag "ingenmandsland" ved oversendelse af sager til domstolen og det gør at fejl, som opdages ikke ændres i praksis, og børns opvækst bringes i fare.

Risiko

Best-case

- Best -case er timingen rigtig i dag med en tredjedel af familierne, som lever i moderne familieformer og kritisk masse hvad angår befolkningens oplevelser i familierne, netværk og medierne. God kommunikation om behovet for ligestilling i familielivet giver samtidig en positiv stemning og respekt i befolkningen af en moderne og tidssvarende familielovgivning, som kan måles i alle børn og forældres livskvalitet og i de politiske stemmer.
- Der er ingen tvivl om at rigtige afgørelser første gang baseret på fuld information, teamwork, kompetencer og færrest mulige hænder involveret kan skabe overraskende positiv effekt på sagsbehandlingstider, antallet af sager, tilfredshedsmålinger såvel som folkesundheden. Forældre forstår sund fornuft og rimelighed når det handler om børn.

Worse-case

- Der vil med sikkerhed være dem der vil rejse kritik ved en forandring. De vil som det er sket tidligere bruge få voldsomme sager, ”Barnets tarv” og forældrekonflikter som argument. Er det imidlertid ikke sund fornuft og grundlæggende respekt for barnet at overholde internationale konventioner, der har et formål og tager udgangspunkt i barnet bedste og barnets ret til begge forældre - og at dette ikke kun er ord - men danner grundlag for praksis med fokus på belønning af god forældreadfærd og positivt samarbejde i familierne. Når der samtidig sker kvalitetssikring m/k.
- Forandring skal kommunikeres og der er ingen tvivl om at befolkningens politiske stemmer vejer tungt og at korte valgperioder har betydning for forandringsparathed hos Ministre, politikere og ministerier. Men med en tredjedel af befolkningen der lever i moderne familieformer og kritisk masse, hvad angår befolkningens oplevelser og mediernes fokus på familiesager, som er vedvarende, er tiden måske inde til for alvor at sikre den forebyggelse, modernisering og kvalitetssikring, der er behov for i familiesystemet i Danmark i trit med samfundsudviklingen. Det skal være og anses at være til gavn for far, mor og børn.

Lad os huske en ting: Vi lader ikke kvinder gå på universitetet, uden at de må gå til eksamen. Vi skal have alle børn og forældre med i fremtidens velfærdssamfund m/k, sikre folkesundheden, kvaliteten og bæredygtig vækst i Danmark baseret på en moderne familiepolitik.

Referencer

- (1) DR "Sådan er fædre, skal du føde skat" m.fl., <http://www.dr.dk/tv/se/sadan-er-faedre/sadan-er-faedre-skal-du-foede-skat>
- (2) TV2 "Med børnene som våben" m.fl., <http://omtv2.tv2.dk/index.php?id=7537>
- (3) Radio24syv "Rigsrevisionen rejser kritik" <http://arkiv.radio24syv.dk/video/10012569/i-kolvandet-pa-rapport-retter-advokater>
- (4) Jura professor Marianne Holdgaard og formand for danske familieadvokater Helle Larsen, Radio24syv <http://arkiv.radio24syv.dk/video/8872165/sagsbehandlingstider-i-strid-med>
- (5) Tale i Folketingets Socialudvalg, Foreningen Far
- (6) Tale i Folketingets Ligestillingsudvalg, Foreningen Far
- (7) Tale i Folketingets Beskæftigelsesudvalg, Foreningen Far
- (8) Lukket ekspert høring i Folketinget, Foreningen Far
- (9) Danmarks Statistik BRN13, <http://www.statistikbanken.dk/>
- (10) Tilfredshedsundersøgelse 2013, Danske Familieadvokater www.danskefamilieadvokater.dk
- (11) Forældreundersøgelse 2013, Foreningen Far www.foreningenfar.dk
- (12) Danmarks Statistik BRN55, <http://www.statistikbanken.dk/>
- (13) Michael Hammer "Business Process Reengineering", Harvard Business Review